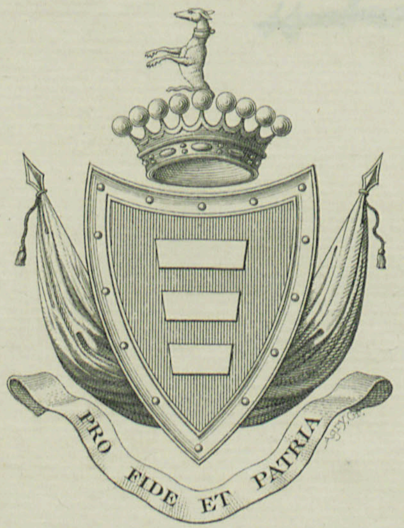
902

Ex Libris Com. Branicki
Sucha

mentum accipiunt.

JUS TERRESTRE NOBILITATIS PRUSSIÆ CORRECTUM

ANNO DOMINI
M. D. XCVIII.

Cum Gratia & Privilegio S. R. M.
THORUNII,
TYPIS HENRICI FRISII. 1622.

De Inventario p. 6.
De Spoliato ante omnia restituendo. p. 45.
[illegible] p. 46.

An mares praeferantur foeminis in retinendis familiae bonis? vide consilio
rum Matthaei Wesenbecij partem 2dam consil. 51. ibidem pag 13. n° 29 sed et illa
dispositio dicitur fauorabilis, per quam redit ad primaevum statum Lude Goza cons. 9.
n. 31 et ius commune ubi ibid Goza. etiam ad ius commune quamlibet antea correctum
ut quod mares in Feudis auitis retinendis ad familiae sustentationem, et ut possessio
nes in familijs maneant et foeminis praefert: Alex consil. 227. nu: 7. Vol. 6.
quod est antiquissimum ex lege Mosis dictum Nu. 27. 7. 8. et 36. et 4. 5. 6. 7. 8. 9.
§ item vetustas Inst. de haere. quae ab intest l. maximum 4. C. de lib. praeter. ubi Dd.
Idem Wesembecius Consil. 1 par. 1 mihi p. 86. sed nec odiosa videntur iura, quae foeminas
fauore masculorum, a quibus familiae propagantur l. pronunciatio. de verb. sig. § sed
etiam vetustas Inst. de hered. quae ab intest. excludunt Dec a num 5. et Dd. l. venia
C. de in ius uocan. Tiraq. de retract. par. § 30. glo 1 num 5 et plura ibidem.

SIGISMUNDUS TERTIUS DEI GRATIA REX POLONIÆ, MAGNUS DUX LITHVANIÆ, Rußiæ, Prußiæ, Masoviæ, Samogitiæ, Livoniæq; &c. necnon Svecorum, Gothorum, Vandalorumq; hæreditarius REX.

SIGNIFICAMUS PRÆ*sentibus, quibus expedit, universis, Quòd cum Incolæ Terrarum Prußiæ à DD. olim Antecessoribus nostris, & à Nobis quoq; Jura (quibus antehac vigore* PRIVILEGII CASIMIRIANI *diversis, iisq; secum pugnantibus utebantur) corrigendi facultatem impetrassent, Eosdem* CORRECTURAM *ejusmodi super certis Capitibus (utpote Magistratibus & Judiciis, Succeßione, Dotium jure, Tutelis, Donationibus, Testamentis, Præscriptionibus, Juris Processu, aliisq; nonnullis) unanimi omnium voluntate confectam, in hisce demum Comitiis, Anno 1598. ad 2. Martii Varssoviæ indictis atq; celebratis, tam Regni, quàm Prußiæ Ordinum consensu Nobis publicè exhibuisse, ac ut Nos quoq; Eandem approbare dignaremur, illius Provinciæ nomine supplicasse. Quare supplicationi eorum uti justæ annuentes, præfatam Jurium Correcturam Regia nostra, & Co-*

mitiorum præsentium authoritate, in toto approbamus atq; confirmamus: utq; secundum Leges in ea descriptas omnia Equestris Ordinis negotia, in quibuscunq; Judiciorum subselliis, ubivis tam intra quàm extra Prussiam, posthac judicentur atq; decidantur, in perpetuum sancimus. Eo specialiter eidem Prussiæ Nobilitati reservato, ut in posterum etiam Jura ejusmodi, ad Praxim duntaxat Judicialem pertinentia (modò id omnium arbitrio, atq; inprimis nostro cum permissu fiat) corrigendi, emendandi, emendatis addendi, vel etiam immutandi, liberam semper habeant facultatem.

Sigismundus Rex.

TITU-

TITULUS I.

DE SUCCESSIONIBUS.

IN quæcunq; bona, tam mobilia, quàm immobilia, ſi filii ſuperſint, æquis ſortibus filii tantùm ſuccedant: maſculis deficientibus, filiæ.

Exiſtentibus autem filiis, filiæ Dotem per parentes, dum in vivis eſſent, inſcriptione, vel exemplo alterius filiæ aſſignatam habebunt. Quæ niſi à parentibus aſſignata fuerit, per fratres & duos proximos ex parte Patris, & duos ex parte Matris, duosq; Scabinos Terreſtres illius diſtrictus, in quo habitabunt, per Judicium Terreſtre electos, intra annum & ſex menſes aſſignari & conſtitui debebit. Interim quoad elocentur, pro conditione ſua honeſtè à fratribus educentur & exhibeantur.

Quòd ſi intra annum & ſex menſes, quemadmodum ſuprà conſtitutum eſt, Dos aſſignata illis non fuerit, portiones ſuas unà cum fratribus æquo jure tam in paternis quàm maternis bonis habebunt.

Dote autem ita illis assignatâ, nullum ultra eam sibi jus hæreditarium, in bonis paternis vel maternis; aliorumve Ascendentium, ac etiam per aliquem ex fratribus steriliter decedentem, si alii ex fratribus superstites sint, vendicare poterunt, licet nulla eo nomine renunciatio facta sit:

Nec, ut Dos ratione decedentium fratrum sibi augeatur à fratribus, petere, sed illæ sortes fratrum steriliter decedentium, ad fratres solos, aut fratrum masculini sexus liberos, qui supervixerint, pleno jure devolventur.

Quòd si fratres omnes steriliter decedant, sorores earumq; liberi in stirpes in bonis succedent: sororibus itidem, amitis, materteris, avunculis, aliisq; cognatis, non tamen patruis, vel patruelibus, aliisve agnatis, unà cum fratribus sorores earumq; successores in stirpes itidem succedent.

Nec maritus in bonis uxoris, nec uxor in bonis mariti, post mortem alterius, quicquam juris amplius (juribus tamen ejusmodi præteritis nihil nocendo) sibi vendicare, aut usurpare poterunt, quàm quod ad Acta publica quæcunq; authentica legitimè inscriptum sibi docere poterunt.

Loco verò successionis mutuæ in dimidiam partem

tem bonorum, quæ hactenus in usu fuit, bona, quæ ad maritum attulerit, dotemq; & contradotem à marito sibi inscriptam, integram habere debebit, quas ita marito inscribere liberum erit, ne ampliùs tamen, quàm dimidiam partem bonorum suorum iis oneret. § IX.

Et Dotis quidem proprietas ad illam, hæredesq; ipsius pertinebit: Contradote autem ad vitæ tempora utetur fruetur; Successoribus tamen defuncti, de restitutione post mortem suam, inscriptione in aliqua bona libera, vel sua, vel fidejussorum sufficienter possessionatorum, cavere tenebitur. § X.

Advitalitium etiam jus mutuum in omnibus bonis liberum erit Conjugibus sibi inscribere. Si quæ etiam nullam Dotem à marito inscriptam habuerit, quartæ tamen partis bonorum mariti defuncti uxor superstes usumfructum percipiet, donec ad secundas nuptias transierit. § XI.

Successionum autem hæc erit ratio. Primò per directam lineam descendentes succedent.

Itaq; si quis decedens filios aut filias; ex aliis autem filiis aut filiabus, nepotes neptesve, aut etiam ulteriore gradu descendentes reliquerit, vel etiam nullos filios filiasve, sed tantùm nepotes neptesve, aut

aut ulteriores, in bona avi aviæue in ſtirpes ſuccedant, tantum videlicet uniuſcujuſq; ſtirpis poſteri accepturi, quantum ad parentis ipſorum, ſi in vivis eſſet, ſortem pertineret.

Si neq; filios filiasve, neq; ab iis deſcendentes quis reliquerit, fratres autem, vel, fratribus non exiſtentibus, ſorores germanæ, defunctorumve fratrum, aut ſororum liberi, deſcendentesq; extiterint, ſecundum ea, quæ ſuprà ſtatuta ſunt, in ſtirpes itidem ſuccedant.

Si neq; per directam lineam, neq; à fratribus & ſororibus deſcendentes extiterint, proximi ſucceſſores Aſcendentes per directam lineam ſint, in qua linea hi gradus ſunt: Pater, Mater, Avus, Avia, Proavus, Proavia, Abavus, Abavia, cæteriq; omnes, qui in Jure Parentum nomen obtinent.

Neq; deſcendentibus per directam lineam, vel à fratribus & ſororibus, neq; aſcendentibus per directam lineam ullis exiſtentibus, quarto loco cæteri vel agnati vel cognati, ut patrui, avunculi, propatrui, proavunculi, et ſimiles, ab iiſq; deſcendentes, eo, quo pater & avus ipſorum, ſi in vivis eſſent, jure ſuccederent, ſuccedent, id eſt, in ſtirpes.

Succedere autem quiſq; debet in ea tantùm bona, quæ

quæ ab eo proficiſcuntur, per quem cognatione defuncto conjungitur, ut paterni propinqui in paterna bona ſuccedant, materni verò in Dotem tantùm, vel bona materna. § XVII.

Itaq; ſi quis ex una tantùm uxore liberos, aut ab iis deſcendentes habuerit, in utraq; bona tam patris quàm matris, eo, quod ſuprà conſtitutum eſt inter mares & fœminas, diſcrimine conſervato, ſuccedent: Si ex pluribus uxoribus, in paterna quidem bona conjunctim itidem ſuccedent, in materna ſeparatim, ſuæ quiſq; matris. § XVIII.

Diverſorum matrimoniorum liberi quomodo ſuccedant.

Eodem modo, ſi germanum fratrem, aut fratre deficiente ſororem, aut ab iis deſcendentes defunctus reliquerit, itidem tam in paterna quàm materna bona defuncti ſuccedant: Si conſanguineos fratrem, ſororemve, aut ab iis deſcendentes defunctus reliquerit, in paterna defuncti bona tantùm ſuccedent, in materna autem materni propinqui defuncti, quamvis remotiores. § XIX.

Germani

Itidem ſi uterinus frater, ſororve, aut ab iis deſcendentes extiterint, materna tantùm bona defuncti capient, ad paterna autem paterni tantùm propinqui admittentur, etſi remotiore gradu conjuncti illis ſint. Profectitiorum autem ſeu Quæſitorum bonorum

Uterini

paterni in paterna materni in materna bona ſuccedant.

norum defuncti, eadem semper conditio sit, quæ paternorum.

De Inventario.

QUicunq; hæreditatem, aut etiam usumfructum possederit, post mortem defuncti intra mensem quatuor testibus fide dignis, suæ conditionis, adhibitis, hæredibusq;, aut aliquot ex illis vocatis, Inventarium facere tenebitur: quod nisi fecerit, aut fides Inventario adhibita non fuerit, in Jus Terrestre eo nomine vocatus peremptorium terminum habebit, atq; ad primam Citationem respondere tenebitur, corporaleq; juramentum præstabit, omnia bona fide in Inventarium à se relata, nihilq; ex bonis defuncti à se celatum vel celari.

TITULUS II.

DE DONATIONIBUS, ET TESTAMENTIS.

DONATIONE inter vivos donare, inscribere, vendere bona sua, ad Acta tamen aliqua authentica, unicuiq; & cui voluerit, liberum erit: cùm maximè naturali libertati conveniens sit, ut, quemadmodum quisq; velit, re sua utatur.

§ II.

TESTAMENTA autem de bonis mobilibus quibuſcunq;, non autem de immobilibus, qui factionem teſtamenti habuerint, condere eis liberum erit. § III.

Ut firma ac legitima Teſtamenta ſint, ad minimum ipſius Teſtatoris ſani mente ac trium fide dignorum teſtium manibus & ſigillis ſubſcripta & obſignata eſſe debent: Quòdſi ipſe Teſtator ſcribere neſciverit, quartus teſtis in præſentia cæterorum nomine illius ſubſcribat. Si etiam in Jure id Teſtator facere maluerit, integrum illi erit, ad Acta quæcunq; authentica ultimam voluntatem ſuam diſertis verbis profiteri, atq; in Acta referendam curare, aut etiam Teſtamentum ſuâ ſolius manu ſubſcriptum & ſigillo obſignatum, clauſum ad eadem Acta offerre; cujus oblationis & traditionis Actus Actis Officii inſcribi debet. Morte deinde Teſtatoris conſecutâ, intra tres menſes ad inſtantiam Officii, apud quod Teſtamentum depoſitum fuerit, vel etiam Officio id negligente, ad inſtantiam cujuſcunq;, qui intereſſe ſuâ putaverit, peremptoriè Succeſſores ad Officium citentur, ad audiendum & videndum, Teſtamentum illud clauſum per Officium aperiri, & publicari: in terminoq;, ſive comparuerint citati, ſive non, Teſtamentum nihilominus aperiatur & publicetur, atq; in Acta inſcribatur.

Quacunq; ratione Testamentum quis condiderit, vel testibus nimirum adhibitis, vel apud Acta aliqua publica, toties, quoties visum ei fuerit, ante mortem voluntatem suam revocare, mutare, in universumq;, quod visum fuerit, addere, detrahere, minuere, & vel integrum Testamentum inducere, abolereve, vel parti ejus derogare, integrum ei erit, ita ut ad mortem cujusq; voluntas ambulatoria & libera sit, semperq; novissima quæq; voluntas rata habeatur.

Si hæreditati, in quam debebat succedere, quis renunciaverit, sive filius, sive quicunq; alius, ad debita quidem solvenda, aut alia onera hæreditatis non tenebitur, bona autem omnia creditoribus dimittere debet: ac si suspicio aliqua fuerit, ex hæreditate aliquid ad illum pervenisse, à creditore ad Judicium Terrestre vocatus, terminum peremptorium habebit, in quo corporale juramentum præstet, nihil ex bonis defuncti se possidere, aut dolo malo possidere desiisse, quod si præstare recusârit, ac liquidum debitum, quod petetur, fuerit, ad solvendum cogatur.

TITULUS III.

DE TUTELIS.

OMnibus liberos impuberes habentibus, integrum sit, quoscunq; illis videbitur, Tutores,

vel

vel Testamento, vel ad Acta quæcunq; authentica constituere.

§ II.

Si quis nullis Tutoribus relictis decesserit, Tutores legitimi sint proximi agnati, qui nimirum masculino sexu pupillis conjuncti sint: deficientibus agnatis, proximi cognati, qui per fœminam pupillos cognatione attingunt.

§ III.

Quòd si ex linea agnatorum, aut agnatis deficientibus, cognatorum pari propinquitatis gradu plures tutelam vendicare sibi voluerint, Judicium Terrestre tres ex ipsis, si tot sint, deligat, quos pupillorum rationibus magis expedire judicaverit.

§ IIII.

Quòd si vel nullos agnatos, aut cognatos habeat, aut, si fuerint, legitimis causis à tutela se excusent, Judicium Terrestre, à quocunq; eo nomine appellatum, in proximis terminis Terrestribus, Tutores duos aut tres idoneos, & sufficienter ibidem possessionatos, dare pupillis tenebitur.

§ V.

In educandis pupillis, voluntatem defuncti parentis, aut si de ea non constiterit, proximorum agnatorum aut cognatorum Tutores spectent.

§ VI.

Sive autem Testamentarii fuerint, sive Legitimi, sive Dati, tutelæ suæ administrationem à confectione Inventarii ordiantur. Ad quod conficiendum, in-

tra menſem poſt ſuſceptam tutelam, Judex Terreſtris loci illius, à Tutoribus requiſitus, duos Scabinos in bona pupillorum delegabit, qui confectum Inventarium manibus ſuis ſubſcribant, & ſigillis muniant, quod Tutores in proximis Judiciis Terreſtribus ad Acta referant.

Quod ſi à Tutoribus prætermiſſum fuerit, quanti à pupillis, aut hæredibus eorum, moderatione Judicis præcedente, in litem jurabitur, tantum damni nomine præſtare illis tenebuntur.

Confecto Inventario, res, quæ temporis tractu perituræ videantur, quàm optimâ conditione poterunt, quamprimùm vendent, pecuniamq; ex illis redactam unà cum reliqua pecunia pupillari, ex utilitate pupilli, inq; rem illius collocabunt. Si debita aliqua extiterint, mobilia bona vendant, ex quibus ea ſolvant.

Immobilia bona non niſi ex ſequentibus cauſis, & decreto Judicii Terreſtris, cauſâ aliquâ earum in Judicio Terreſtri priùs probatâ, vel vendant, vel alienent, vel obligent. Cauſæ autem, ob quas decreto & æſtimatione Judicii accedente, alienare, aut obligare ea poterunt, hæ ſint: Dotis ſolvendæ: Alimentorum pupillis, ſi aliter expediri ea non poſſint, conſtituendorum: Damna ex obligationibus aliquibus,

aut

aut usuris, si ea non explicarentur, provenientia: ad extremum, liquidorum debitorum solutio. Extra hasce causas, aut etiam cum aliqua harum causarum prætendetur, si absq; decreto Judicii veneant, dominium non transferetur, recteq; postea à pupillis vindicari poterunt.

Cum plures Tutores fuerint, etsi unus tutelam administrârit, pupillis tamen hæredibusve eorum omnes conjunctim & ipsi & bona eorum in solidum obligata erunt.

Si Tutor Tutoresve suspecti sint, vel bona pupilli malè administrent, liberum erit cuicunq; vel propinquo, vel etiam alieno, qui curâ pupilli tangatur, ad Judicium Terrestre vel Palatinale eum eosve vocare. Ac si ex rationibus proventuum vel certis aliis indiciis suspectus fuerit, aut tutelam malè administrare reperiatur, Decreto Judicii à tutela removeatur, ac si quid damni ex administratione ejus ad pupillum pervenerit, præstet, omniaq; secundum Inventarium alteri tutori à Judicio delecto reddere cogatur.

Si durante tutelâ ex Tutoribus aliquis mortuus fuerit, superstites tutelam administrent: cujusq; tamen Tutoris bona, aut hæredes, non per amplius tempus tenebuntur pupillo, quàm per quod

tutelam

Etas pupillaris.

tutelam quisq; gessit, ita ut suum quisq; factum, aut ejus, cui in bonis successit, tantùm præstet.

§. XIII.

In tutela ad decimum octavum ætatis annum minorennes sint, quem cum attigerint, in Judicio Terrestri annum ætatis probent, administratioq; rerum ad illos pertinentium à Judicio eis decernatur. Quo Decreto interposito Tutores omnia bona, tam immobilia, quàm mobilia, eorum, in usum, possessionem, & administrationem sine dilatione ulla tradere eis tenebuntur, tutelæq; suæ & administrationis, tam ipsorum bonorum, quàm omnium fructuum, redituum & proventuum, præsentibus duobus propinquis pupilli, rationem eis reddent. Et administratio quidem bonorum, tam immobilium, quàm mobilium, mox ad eos transferetur: immobilia tamen bona, antequam vigesimum quintum ætatis annum expleverint, nisi ex iis causis, & modo, ex quibus & quo Tutores alienare ea posse suprà constitutum est, alienare nullo modo poterunt. §. XIIII.

Si moram aliquam Tutores hac in re fecerint, ad Judicium Terrestre, aut Officium Palatinale peremptoriè citentur, quantiq; in litem à pupillis juratum fuerit, sine Exceptione & Appellatione ulla, damni nomine eis præstare, bonaq; nihilominus iis restituere, & rationes reddere teneantur.

Quod

13. §XV.

Quòd si plures fratres fuerint, ut quisq; eorum ad legitimam ætatem pervenerit, ita usum sortis, saltem cujusq; eorum, modo suprà definito, tradere ei tenebuntur: reliquorum autem fratrum minorennium, & sortium illorum, conjunctim cum fratre adulto, tutelam & administrationem continuabunt. Divisio autem bonorum perpetua non nisi tum fiet, cum decimum octavum ætatis annum omnes compleverint.

§XVI.

Si sumptus aliquos necessarios, vel in personam pupilli, vel in bona, vel in Judicia, vel rem aliquam ad illum pertinentem tutor fecerit: si etiam ipse, cum ejus causâ aliquò iret, aut negocia ejus gereret, aliquid insumserit, cùm officium suum nemini damnosum esse debeat, rectè in rationes referet.

§XVII.

In universum, nihil præter dolum & latam culpam, quæ dolo proxima est, præstare Tutor debet. Itaq; si, cùm ipse omnia fecerit, vel Procurator ad Judicia pupilli delectus, vel minister ad administrationem rei familiaris, in rebus pupilli aliquid peccârit, aut fortuitus aliquis casus, qui provideri non potuerit, damni aliquid rebus pupilli attulerit, præstare id Tutor non tenetur.

§XVIII.

Omnibus autem in rebus Pupillus meliorem su-

am conditionem, etiam ſine Tutorum authoritate, facere poterit, deteriorem non.

§ XIX.

Quòd ſi Pupillus, poſtquam ex poteſtate Tutoris exceſſerit, damnum paſſum ſe ab eodem ſenſerit, Actionem eidem ob malè adminiſtratam tutelam infra tres annos & tres menſes, Præſcriptione inpoſterum obſtante, inſtituere debebit.

§ XX.

Mulieres in alienâ curâ & tutelâ ſemper ſint, & Filiæfamiliâs quidem in parentum aut fratrum, ſi adulti ſint, tutorumve agnatorum, vel iis non exiſtentibus, proximiorum cognatorum: Uxores maritorum: de rebus tamen ſuis, ſive inter vivos, ſive teſtamento, Uxores cum maritorum conſenſu, tutore adhibito, liberam diſponendi facultatem habeant.

TITULUS IIII.

DE PRÆSCRIPTIONIBUS.

§ I.

SI quis rem mobilem per triennium & tres dies, id eſt, octodecim ſeptimanas; immobilem autem per triginta annos, non vi, non clàm, non alieno ſed ſuo nomine, & titulo bonaq; fide, pacificè ſineq; ulla cujusquam interpellatione poſſederit, ne rerum dominia in incerto ſint, dominium ejus acqui-

acquirat: neq; quisquam postea vindicare eam poterit. Quòd si quis titulum etiam ac bonam fidem docere non possit, bona autem ea per longissimi temporis præscriptionem, quadraginta nimirum annorum spacio, pacificè & sine cujusquam interpellatione possederit, eodem modo Actioni vindicationive locus ampliùs non erit.

Quod idem etiam ad hypothecata aut obligata bona pertinere debet, nisi intra quindecim annorum decursum, ad Acta aliqua authentica, eadem hypotheca aut obligatio renovata fuerit.

TITULUS V.

DE MAGISTRATIBUS ET JUDICIIS.

CUm Palatini ob negocia, tàm Reipub. quàm sua, vacare interdum Judiciis non possint, integrum eis erit habere Vice Palatinos, qui quidem sint Nobiles, indigenæ ac ibidem possessionati.

Exercebunt autem Judicia singulis quatuor septimanis; in Palatinatu nimirum Culmensi primâ mensis cujusq; die, durante quidem vitâ moderni Palatini, alternatim Neofori & Radzini; illo verò decedente, Radzini tantùm; in Mariæburgensi, septimâ ejus-

dem mensis Sturnæ: in Pomeraniæ, decimâ quartâ, idq; Starogardiæ, in oppido Swiecie & Tucholiæ alternatim; durante autem vita moderni Palatini etiam Skarssevię; post decessum verò ipsius, non nisi in tribus locis illis superioribus, Skarssevia omissâ. Quòd si in diem festum aliquis ex diebus istis inciderit, die sequenti Judicia ordiantur. A festo autem D. Margaretæ ad festum Exaltationis S. Crucis, Jura prorsus omnia sistantur ac sileant, excepta Executione rerum judicatarum, & Causis ex inscriptione venientibus, quas sine ulla exceptione temporis ac dilatione judicare semper tenebuntur.

Judicabunt autem Causas tantummodò Civiles: Recognitiones quoq; atq; Inscriptiones quascunq; recipient, & rem judicatam exequentur.

VicePalatini in primis Judiciis, quæ habebunt, Juramentum in hæc, quæ sequuntur, verba, præsente Nobilitate, præstent, juramentumq; hoc illorum in publica Acta referatur:

Ego N. juro, quia justè secundum DEUM, Jus scriptum, æquitatem, & Partium controversias judicabo, recognitionesq; suscipiam, divitis & pauperis, amici & inimici, civis & peregrini discrimine sublato: Et neq; favorem, neq; odium, neq; præmium, neq; minas, aut inimicitias aliorum curabo, sed in judi-

cando

cando solum DEUM, & Jus scriptum, æquitatem, Partium controversias & recognitiones, in hisq; omnibus conscientiæ meæ judicium sequar & audiam, rem judicatam fideliter exequar, aliaq; negocia mihi incumbentia pro posse meo faciam: Sic me DEUS adjuvet, & Sancta CHRISTI CRUX. § VI.

Judicia autem Palatinalia ipsi Palatini, moderni quidem quater in anno, singulis nimirum quatuor Anni temporibus, habebunt, eademq; quatuor septimanis antè publicabunt. § VII.

Exercebunt autem illa in Palatinatu Culmensi, Neofori: in Mariæburgensi, Stumæ: in Pomeraniæ verò, durante vitâ moderni Palatini, vel Starogardiæ, vel in oppido Swiecie, vel Tucholiæ, vel Skarsseviæ. Qui verò in posterum constituentur Palatini, singulis quibusq; Octo septimanis Judicia habebunt, & ita quidem, ut in Culmensi Palatinatu, Radzini semper habeantur; in Mariæburgensi, Stumæ; in Pomeraniæ alternis vicibus Starogardiæ, in oppido Swiecie, & Tucholiæ. § VIII.

Judicare possunt eadem omnia, quæ & Vice-Palatini, ac insuper Causas bannitionum, invasionis domesticæ, & quæcunq; ex præscripto Constitutionum Terrarum Prussiæ ad illorum Judicia spectant.

Palatini in primis Judiciis suis iisdem, quibus VicePalatini, verbis juramentum corporale, præsente Nobilitate, præstabunt, idq; juramentum ad Acta publica referetur:

Ego N. juro, quia justè secundum DEUM, Jus scriptum, æquitatem, & Partium controversias judicabo, recognitionesq; suscipiam, divitis & pauperis, amici & inimici, civis & peregrini discrimine sublato: Et neq; favorem, neq; odium, neq; præmium, neq; minas aut inimicitias aliorum curabo, sed in judicando solum DEUM, & Jus scriptum, æquitatem, Partium controversias & recognitiones, in hisq; omnibus conscientiæ meæ judicium sequar & audiam, rem judicatam fideliter exequar, aliaq; negocia mihi incumbentia pro posse meo faciam: Sic me DEUS adjuvet & SANCTA CHRISTI CRUX.

Judicium Causamve nullam Palatinus vel VicePalatinus prorogare, diemq; Judiciis præfinitum proferre poterit, nisi fortè utriusq; Partis consensu & postulatu id fiat: Mulctas etiam nullas, nisi quæ vel Jure expressæ sint, vel in quas nominatim quis seobligavit, decernet.

Si privato cum Palatino in Causa ad Judicium Palatinale pertinente controversia intercesserit, Palatinus apud vicinum Palatinum respondere debet, u-

trum

trum Actor elegerit, is de controversia cognoscere, & rem judicatam exequi tenebitur.

Si Palatinus ejusve VicePalatinus Causas Officii sui statis temporibus non judicârit; Decreta tam à se lata, quàm ab aliis quibusvis Judiciis ad se remissa non executus fuerit; aut quo alio modo contra officium suum peccârit, metasve ejus excesserit, eo nomine ad Tribunal Regni citatus, primâ vice pœnam Centum Aureorum committet, alterâ vice in damnis condemnabitur.

Notarius Palatini eodem modo Nobilis, possessionatus, juratusq; sit. Quòd si plebejum aut impossessionatum habuerit, ille itidem juratus sit: factum autem ejus, si qua in re peccaverit, Palatinus præstabit, de eoq; conventus respondebit.

Judices Terrestres eligi debent in locis, Conventibus particularibus destinatis; in Pomeraniæ autem Palatinatu, & Terra Michaloviensi in locis, in quibus Judicia celebrari consueverunt, ab universa Nobilitate, in Conventibus per Palatinos intra sex septimanas à defuncti excessu indicendis; qui quidem Judices cum à Rege confirmati fuerint, literis Regiis exhibitis sequens juramentum præsente Nobilitate, quæ ad Judicia convenerit, præstare debent:

Ego

 §XVI.

[…]iuramentum […]udicis terrestris

Ego N. juro, quia justè secundum DEUM, Jus scriptum, æquitatem, & Partium controversias, judicabo, recognitionesq; suscipiam, divitis & pauperis, amici & inimici, civis & peregrini discrimine sublato: Et neq; favorem, neq; odium, neq; præmium, neq; minas, aut inimicitias aliorum curabo, sed in judicando solum DEUM, & Jus scriptum, æquitatem, Partium controversias & recognitiones, in hisq; omnibus conscientiæ meæ judicium sequar & audiam, aliaq; negocia mihi incumbentia fideliter & pro posse meo faciam: Sic me DEUS adjuvet & Sancta CHRISTI CRUX. Quod quidem Juramentum ab eis præstitum in Acta referetur. §XVII.

[…]binorum Nu[…]erus et electio. […]tarius Ter[…]estris.

Scabini ad quævis Judicia sint in universum Octo numero. Cum autem locus aliquis vacârit, tam Scabini, quàm Notarii Terrestres ab universa Nobilitate, quæ ad Judicia convenerit, prima Judiciorum die, singuli in unoquoq; Palatinatu, eligi debent, ita ut majoris partis judicio in electione stetur, electiq; etiam sine Confirmatione Regiâ ad Officium admitti. §XVIII.

[…]ctio Notarij Ter[…]tris in Pome[…]nia

In Palatinatu autem Pomeraniæ, in quo Judicia separatim in singulis Districtibus haberi solent, uno autem Notario in omnibus Districtibus utuntur, electio Notarii in Conventu Starogardiensi, ejus rei causâ

causâ à Palatino poſt Notarii exceſſum intra ſex ſeptimanas indicendo, haberi debet. §. XIX.

In primis autem Judiciis Scabini ſupraſcriptum: Notarii autem ſequens Juramentum præſtare debebunt: §. XX.

Ego N. juro, quia juſtè ſecundum DEUM, Jus ſcriptum, æquitatem, & Partium controverſias, proteſtationes juridicas, Judicis decreta, in librum Actorum Terreſtrium inſcribam, & inſcribi curabo: in judicando, conſulendo, & ſcribendo ſolum DEUM, & Juſticiam ſanctam, & æquitatem, Partium recognitiones, controverſias, ac Judicis ſententias, in hisq; omnibus conſcientiæ meæ judicium ſequar & audiam, aliaq; negocia mihi incumbentia fideliter & pro poſſe meo peragam: Sic me DEUS adjuvet & Sancta CHRISTI Crux. §. XXI.

Juramentum Scabinale

Eligi autem debent, tam Judices, quàm Scabini, & Notarii, in aliquo Diſtrictu Palatinatus ejus, in quo Judicia adminiſtrare debent, poſſeſſionati, Nobiles, Indigenæ, integræ famæ. In Palatinatu verò Culmenſi, ex Conſulari Ordine Civitatis Thorunienſis duo ſint Scabini, ſecundum conſuetudinem antiquam, à Nobilitate modo ſupraſcripto eligendi, in numerumq; Octo Scabinorum referendi. §. XXII.

Habilitas J[udicum] et Scab[ino]rum

Ne autem, propter abſentiam Scabinorum ali-

Judicij pleni

D quot

quot, Judicia differantur, Statuimus, tres Scabinos cujusq; Palatinatus, cum Judice Terrestri, & Notario, ad Judicia administranda obeundaq; sufficere.

Judicia autem Terrestria haberi debent, in Culmensi Palatinatu, Radzini & Thorunii bis in anno; primò feriâ secundâ post festum Corporis CHRISTI Radzini, secundò feriâ secundâ post festum Sanctæ Hedwigis Thorunii: In Michaloviensi autem septimanâ unâ semper post Culmensia Judicia, & alternatim Brodnicii & Neofori: In Mariæburgensi, Stumæ, primò feriâ secundâ post Conductum Paschæ; secundò feriâ secundâ post Lamperti: In Palatinatu Pomeraniæ, in singulis Districtibus Judicia itidem haberi debebunt bis in anno; & Dirssaviensia quidem Starogardiæ, Primò feriâ secundâ post festum Circumcisionis DOMINI; secundò feriâ secundâ post festum S. Lucæ Evangelistæ: In aliis itidem Districtibus, locis consuetis, ita nimirum, ut Succensia duabus septimanis Dirssaviensia subsequantur; post Succensia verò aliorum porrò Districtuum unâ septimanâ invicem se consequantur: Quæ si in diem festum inciderint, feriâ proximâ subsequente celebrentur.

Positio Actorum Terrestrium in singulis Palatinatibus observetur ordine subsequenti: In Palatinatu Culmen-

Culmensi, feriâ secundâ post festum S. Ioannis Baptistæ in Radzin: In districtu Michaloviensi ejusdem Palatinatus, feriâ secundâ pòst subsequenti proximâ: In Palatinatu Mariæburgensi, feriâ Stumæ: In Palatinatu Pomeraniæ, Starogardiæ, primâ die post determinationem Judiciorum post festum S. Lucæ incidentium: similiter etiam in aliis Districtibus hujus Palatinatus observari debet.

§ XXV.

Claves cistæ, in qua libri asservantur, tres erunt, una in Judicis, duæ in Scabinorum potestate.

§. XXVI.

Quòd si fortè vel Judex, vel ex Scabinis iis aliquis, legali impedimento impediatur, Judex suam seniori Scabino, Scabini proximè sequenti Scabino, & consequenter, ut quisq; aliquem ordine subsequitur, claves suas transmittet.

§ XXVII.

Causas Civiles Judicium Terrestre omnes judicabit.

§ XXVIII

Interpretantes igitur Constitutionem, quæ in violentos olim lata fuit, Statuimus, ut si quis in domum, vel possessionem alterius invaserit, in publicis viis insidias posuerit, vim armatâ manu alicui intulerit, vulneraverit, vel occiderit, ad Palatini cognitionem vis ea pertineat.

Si verò reali aliquâ injuriâ, ob limites controversos, agro, frumentis, & id genus ſimilibus, damni aliquid dederit, ejuſmodi Cauſas non Palatinus, ſed Judicium Terreſtre judicabit, ſecundumq; exigentiam rei de iis decernet.

Cùm autem libera unicuiq; Appellatio à Definitivis ſententiis eſſe debeat, ob rem malè judicatam nullum Judicium tam Terreſtre, quàm Palatinale, aut Commiſſariale, aut quodcunq; citari debebit: Poterit autem citari ob exceſſus & gravamina, ſi quæ in Officio ſuo commiſerit, ad Tribunal Regni, condemnatusq; primâ vice pœnam Quinquaginta Aureorum Ungaricalium; ſecundâ refuſionem damnorum Actori luet.

Cauſa à Partibus aut Procuratoribus earum perorata, ut Judices remotis arbitris liberè ſententiam dicant, omnes, qui in Judicio jurati non ſunt, ſecedere debent.

Arma præter gladium, acinacem, aut pugionem, quibus nimirum conſuetudine ſuâ Nobilitas utitur, nemo in Judicium afferat.

Cum ſclopeto aut ſimili armorum genere deprehenſus Quindecim Aureorum Ungaricalium mulctam dependat, neq; ante ſolutionem eorum à Judicio

dicio recedat, sub aliâ Quindecim Aureorum pœnâ: Ob quas quidem mulctas, si priore non solutâ à Judicio abscesserit, ad Palatinum loci peremptoriè nomine Judicii evocabitur, & utraq; mulcta sine Appellatione exigetur.

Si in Judiciorum loco aliquem quis vel vulneraverit, vel occiderit, à quocunq; comprehensus per Officium Palatinale capitis pœnâ puniatur; si etiam evaserit, ad idem Officium Palatinale citetur, itidemq; capitali supplicio afficiatur.

Quæcunq; ex libris Terrestribus eduntur, Signo Terrestri obsignentur, quod apud Judicium esse debebit, manuq; ejusdem Notarii Terrestris subscribantur.

Notarius tam Judicii Terrestris, quàm Palatinalis, à quibuscunq; scriptis, quæ in Libros referentur, aut ex iis edentur, non majus salarium accipiat quàm sequenti æstimatione præscribitur. A resignatione nimirum perpetuâ, triginta grossos: à dotalitiis & advitalitiis obligationibus totidem: ab obligatione quacunq;, quâ se ad dandum vel faciendum aliquis obligat, duodecim grossos: à pœna contumaciæ, à prorogatione termini seu limitatione ex consensu partium, à renunciatione Ministerialis, protestationibus, arestis Judicialibus, aliisq; actibus simili-

bus, senos grossos: à sententia Definitiva grossos duodenos. Cujus quidem salarii tertia pars Notario, reliquæ duæ Judicio obvenire debent. Ab extractu autem ex Actis soli Notario de singulis paginis plenè ab utraq; conscriptis quini grossi solventur.

§.XXXVII.

Ex mulctis omnibus & parte ea salariorum, quæ à Judicio secundum superiorem Constitutionem obvenit, æqualiter Judex & Scabini inter se divident.

§.XXXVIII.

Publicorum Notariorum, qui contrariis Instrumentis sæpè Causas intricabant, usu abrogato, in locum illorum Ministeriales Terrestres substituimus, qui duobus Nobilibus adhibitis, quæ Judiciali denunciatione aut attestatione opus habebunt, exequentur.

§.XXXIX.

Debent autem Ministeriales in primis Judiciis Terrestribus vel Palatinalibus sequens Juramentum præstare:

§ XL.

Ego N. juro, quia ex nunc & in postea fidelis ero Serenissimo Domino meo Regi &c. negocia Judiciorum mihi commissa & credita, & Citationes fideliter faciam, superq; quibuscunq; negociis, postquam requisitus fuero, fideliter recognoscam, non amore, odio, precio, vel favore, sed pro DEO & Justicia, nec ero consentiens cuiquam malitiæ, quæ posset quoquo

quo modo opprimere veritatem, ſed omnia integrâ fide, tam in Judicio, quàm extra, abſq; dolo peragam, recognoſcam & exequar, nihilq; unquam falſi committam: Ita me DEUS adjuvet & omnes Sancti.

Si quis Miniſterialem eo tempore, quo officio ſuo fungitur, occiderit, vulneraverit, aut pulſaverit, eâdem pœnâ, quâ violator ſecuritatis publicæ Judiciorumve puniri debet.

Quilibet autem Miniſterialis apud Palatinum ejus Palatinatus reſpondere tenebitur, in quo exceſſus aliquis commiſſus ab eo fuerit.

TITULUS VI.

DE PROCESSU IN CAUSIS CIVILIBUS.

QUi in Jus aliquem vocare voluerit, ante omnia ipſe ſtandi locum in Judicio habere debet, & eum in Judicium vocare, quem convenire Jure permiſſum eſt.

Standi autem locum in Judicio non habent Liberi contra Parentes in Perſonalibus Actionibus; ſubditi item contra Dominum, & vice verſâ, cùm ob poteſtatem, quam quiſq; in ſuos habere debet, nullum cum ſuis Judicium intercedere debeat; Proſcri-

pti

pti item & Infames. Muti autem, ſurdi, pupilli, mulieres, mente capti, conveniri quidem, & convenire poterunt, non tamen abſq; Tutoribus.

Secundum id, ut ad ſuum quemq; Judicem in Jus vocet, quem convenire velit, quisq; attendere debebit. Si enim Pars Partem in aliud forum, aut Jurisdictionem, quàm ad quam Reus pertinere docebitur, evocaverit, nulla & irrita erit.

Quòd ſi verò Reus ultrò Judicem aut Jurisdictionem alicujus agnoverit, vel in Judicem aliquem conſenſerit, vel etiam obligatione, vel inſcriptione ſuâ illius Judicio ſe ſubmiſerit, Juriq; ſuo renunciaverit, Jus dicenti parere debebit. Si præter hæc à non ſuo Judice nihilominus parere juſſus fuerit, quemadmodum ſuprà conſtitutum eſt, ſententia Judicis nullius momenti erit.

Si ad Judicium Terreſtre quis aliquem vocaverit, Citationi nomen Regium præponi, Actoris deinde atq; Rei prænomen, & nomen, ſine cujusquam contumeliâ, & debito cuiq; honore ſervato ſubjici debet: Res deniq; ipſa, ob quam in Judicium vocatur, in Citatione breviter narrari, atq; ita Sigillo, quo Judicium id utitur, conſignari debebit.

Si ad Conventum Terrarum Pruſſiæ quis evocetur,

tur, Sigillum Terreſtre Palatinatus ejus, in quo Reus fuerit, ei applicabitur: Si ad Palatini Judicium, ipſius Palatini: Si ad Tribunal, Terreſtre.

§ VII.

Nemo in Citatione, exiſtimationem aut honorem alicujus lædere, verbisq; aliquibus, quibus ea lædantur, uti debet. Quòd ſi quis contumelioſa aliqua verba, ſine quibus res ipſa narrari poterat, Citatione comprehenderit, producens Citationem ejusmodi, tam Actor ipſe, quàm Procurator ejus, unius ſeptimanæ ſeſſione in turri mox puniri debebit: Reus autem à termino & Citatione liber pronunciari.

§ VIII.

Membranæ ad Citationes pro ſingulis groſſis à quocunq; Judicio & Officio dentur.

§ IX.

Ad Terreſtre Judicium Citato duarum ſeptimanarum; ad Palatinale autem unius terminus præfigi debet, Citatioq; ea tanto tempore ante præfixum terminum per Præconem ſeu Miniſterialem, ut vocant, Terreſtrem, in bonis ejus, qui evocatur, ponetur: ſi abſens fuerit, domeſticis vel colonis inſinuetur, eisq; denuncietur, in Jus Dominum vocari.

§ X.

Si Citatus poſſeſſiones nullas habet, vel ipſi per Præconem in manus Citatio tradatur, ſi Præco copiam ejus habere potuerit; vel ad valvas templi e-

jus loci, in quo commorari eum constiterit, à Præcone affigatur, vel proclametur, vel etiam Parochiæ ejus, in qua bona aliquando possedit, sine præjudicio tamen ullo legitimi possessoris.

§ XI.

Si probari in Jure poterit, Citationem à Ministeriali vel omninò non insinuatam, vel non legitimè insinuatam, aut publicatam fuisse, illeq; nihilominus diversam relationem fecerit, per carnificem virgis publicè cædi, auribusq; & naso mutilari, & ab officio removeri debet, de quo coram Officio Palatinali terminum habebit. § XII.

Quæ omnia nisi in scribendâ & insinuandâ Citatione observata fuerint, & Citatus vitium id in termino præfixo Judici demonstrârit, à termino & Citatione liber erit. Actori autem denuò in Jus eum vocare integrum erit, ad quam Citationem si non comparuerit, tum primùm contumaciæ condemnabitur, nisi fortè vel ex Jure, vel ex sententia Judicis peremptorius is terminus fuerit.

§ XIII.

Quòd si iterum docere possit, sibi de Citatione illâ nihil constitisse, vel minùs legitimè insinuatam fuisse, ab eo etiam termino & Citatione, non verò à Causa, toties, quoties hujusmodi vitium intervenerit, liber erit.

Termi-

Terminus primus in nullo Judicio peremptorius sit, præterquam ii, de quibus disertè, ut peremptorii sint, Jure constitutum est, aut inscriptione quis se submisit; in aliis Causis, in quibus peremptorius terminus disertè non constitutus est, si ad primam Citationem Reus non responderit, simplicis contumaciæ tantummodò contra eum feretur Decretum, pro quo Actor Judicio & Notario sex grossos numerabit.

Primus terminus [non] quam peremptorius in certis casibus

§ XV.

Contumaciâ eâ obtentâ, denuò modo suprà demonstrato, & intra eosdem terminos, qui suprà descripti sunt, Reum citet, qui ita secundò citatus, tum demùm, tanquam in termino peremptorio, respondere tenebitur.

Simplex contumacia citati

Secundus Terminus peremptorius

§ XVI.

In termino secundo peremptorio si quis non steterit, Parti in Causa vel lucro condemnabitur, Executioq; mox Actori decernetur.

Contumacia secundi termini causam perdit

§ XVII.

Si fortè Parte, aut Procuratore ejus, in loco Judicii quidem præsente, per negligentiam tamen, vel etiam aliquam justam causam non respondente, Decretum latum fuerit, ante occasum Solis arestare integrum ei erit; quo quidem ita arestato, sequente die aut Judiciis ante omnes alias Causas de eo cognoscere Judicium tenebitur.

Arrestum Decreti ante occasum solis faciendum

Cum

§ XVIII.

Cum Judicium aliquod ordinarium celebrabitur, sive Terrestre, sive Palatinale, eâdem die, in quam Judicium incidit, Notarius Judicii copiam sui facere tenebitur: ad eum Partes nomina & Causas suas deferent, qui Regestrum omnium litigantium, nulli favendo, ita ut qui prior eum appellaverit, prior in Album referatur, conscribet: idq; publicè ad valvas loci, in quo Judicia celebrabuntur, proponet.

§ XIX.

Ex eo deinde Albo eo ordine, quo inscriptum nomen cujusq; est, Præco præ foribus Judicii alta voce ter Partes ad Judicium vocabit.

§ XX.

Ac si quidem Reus non steterit, quemadmodum suprà statutum est, in primo termino contumaciæ Decreto Actori condemnetur; in secundo ceu peremptorio, in ipsa Causa. Si Actor non steterit, in quolibet termino in evasione condemnari poterit.

§ XXI.

Si utraq; pars steterit, ut constare possit, legitimè Reum in Jus vocatum, ante omnia Actor, si Reus id postulaverit, vel ipsum Præconem, qui Citationem insinuavit, statuere debebit, vel relationem ejus de Citatione redditâ ad Acta factam, ex Actis publicis proferre, quorum alterutrum nisi præstiterit, Reus à termino absolvetur.

§ XXII.

Postquam Actor Citationem legitimè insinuatam

tam fuiſſe docuerit, Cauſam, ob quam Reum in Jus vocârit, exponet, utq; Judex, quod jure deberi ſibi exiſtimârit, decernat, petet, ulteriusq; in Cauſa procedetur.

Itaq; Reus ne reconventione quidem uti poterit, ſed ſi quid Actor ei debeat, peculiari Judicio proſequi debet.

Antequam reſpondeat, liberum Reo erit, ſi poſſeſſionatus fortè Actor non ſit, Cautionem fidejuſſoriam ab eo poſtulare de expenſis refundendis, quam ſi fortè præſtare non poſſit, juratoriam Cautionem præſtabit; ac ſi ne eam quidem præſtiterit, Reus à Citatione & termino abſolvetur.

Ad eundem modum Actor à Reo poſſeſſiones non habente, ſi ipſe in Judicio comparuerit, Cautionem ſimilem de Juri parendo, & impenſis, petere poterit, Reusq; præſtare eam tenebitur.

Si per Procuratorem, vel Actor, vel Reus ſteterit, primùm Procurator Mandatum legitimum proferre debebit, aut de rato cavere, quod niſi fecerit, non admittetur.

Cautiones autem hæ, niſi ante litem conteſtatam petitæ fuerint, lite conteſtatâ peti poſtea non poterunt.

§XXVIII.

Cautionibus hisce & satisdationibus, vel exactis, vel intermissis, Reus, si quas Exceptiones habuerit, sive perpetuæ eæ sint, sive temporales & dilatoriæ, opponere eas poterit.

§XXIX.

Si fortè extra territorium, aut districtum suum evocatum, aut aliquâ aliâ ex causa forum ibi se non habere quis ostendat, aut si quas contra Actorem Exceptiones habeat, veluti, si ex iis sit, qui standi locum vel ipse, vel sine aliis in Judicio non habeat; si item vel non ipsi Actori, vel unà cum illo aliis conjunctim Actio ista competat, quæ quidem Exceptio tùm competet, si dividi Actio non possit, aut Actor vel aliorum nomine de rato non caveat, aut non suam partem solam persequi velit; alterutrum enim horum si fecerit, Exceptio hæc locum non habebit; contra Procuratorem item, ut si Mandatum non habeat, neq; de rato caveat, aut infamiâ notatus sit, & si qua alia in Procuratorem Jure Exceptio competit: contra Citationem & terminum iis Exceptionibus, de quibus suprà statutum est, uti poterit.

§XXX.

Ad Evictorem etiam unicuiq; provocare licet, si Evictionem sibi competere docuerit; quod si fecerit, Evictorem suum nominare in Judicio debet; Judicium autem secundum rei exigentiam dilationem ei dare.

Si quis

35. §. XXXI.

Si quis etiam in controversia finium, aut simili, fundum vel limites oculis subjici priùs oportuisse docuerit; priusquam contestari eum litem Judex cogat, in rem præsentem mittet. §. XXXII.

Quibus quidem & similibus Exceptionibus nisi ante litem contestatam quis usus fuerit, lite contestatâ uti iis non poterit. Judex autem, Partium controversiâ de hujusmodi Exceptionibus auditâ, interloquetur, & Exceptionem locum habere, vel non habere, pronunciabit, secundumq; id, quod pronunciârit, Partibus, ut ulteriùs Causam prosequantur, injunget. §. XXXIII.

Quòd si alterutra Partium Decreto eo Judicis gravatam se existimârit, in re præsenti appellare poterit. §. XXXIV.

Ac si quidem Appellationi Judex detulerit, pendente Appellatione nihil innovari debebit: si frivolam Appellationem Judex esse decreverit, ulteriùs in Causa procedetur. §. XXXV.

Quemadmodum autem Reo Exceptionibus suis uti permissum, ita quod juris habet Reus in Exceptionibus, idem Actor in Replicis habere debet.

§. XXXVI.

Si quis ad Monumenta aliqua provocet, in Judicio Monumenta ea nominare, ac si quidem in

Terre-

Terrestri Judicio litigârint, ad sequentia Judicia dilatio illi dari debet, in quo quidem termino si Monumenta à se nominata non produxerit, Causâ in totum cadet, legali tamen impedimento, comprobationeq; ejus salvâ. §. XXXVII.

Tenebitur autem quilibet, cum ad testimonium dicendum citatus fuerit, comparere, & testimonium dicere, sub pœna decem Aureorum Ungaricorum, subq; eâdem pœna, subditos etiam suos statuere, si testimonium ab illis requiratur; quam pœnam Judicium Terrestre, aut Palatinale, aut Commissariale, in quo Causa versabitur, mox decernere debebit, Parsq; à Judicio non recedendo eam Parti ac Judicio dependere, aut si eam non dependat, Judicium pro Executione ad Officium Palatinale remittere. §. XXXVIII.

Cùm autem iniquum sit, ut ad testimonium, in aliena causa dicendum, in longinquiorem aliquem locum, cum sumptu & molestia sua quis evocetur, liberum unicuiq; erit, à quo testimonium exigetur, apud proximum Judicem, vel Officium, quod elegerit, sive Terrestre, sive Civile, tam in regno quàm in Prussia, testimonium deponere, quod quidem testimonium cùm ab illo Judicio obsignatum, in Judicio, in quo Causa vertitur, prolatum fuerit, eandem autho-

authoritatem habebit, ac si in eoipso Judicio depositum fuisset. §. XXXIX.

Observari porrò in omni testimonio debet, Primùm, ut Pars, cum qua lis intercedit, ad inducendum testimonium in Judicium illud, in quo testaturi testes sint, ad minimum duabus septimanis antè citetur, facultasq; eidem fiat Interrogationes suas, de quibus testis interrogetur, Judicio offerendi, contra testes testimoniave eorum, quæ ei videantur, dicendi; quod si fecerit, Judex unà cum testimonio utriusq; Partis Interrogationes & Oppositiones scripto comprehendet, atq; utriq; Parti, si id petierit, sub Sigillo edere tenebitur. §. XL.

Si Pars Citata in termino non steterit, testimonia nihilominus recipientur, Partiq; producenti edentur; liberâ tamen facultate alteri Parti relictâ, cum apud Judicem Causæ prolata fuerint, si, quæ contra testes aut testimonia dicat, habuerit, apud Judicem Causæ ea opponendi. §. XLI.

Si etiam testis aliquod proximum Judicium sibi elegerit, ad quod Pars citari, aut venire non potuerit, testimonium nihilominus recipietur, salvâ contradictione, si quam habeat, alterius Partis, apud Judicem Causæ.

 Ne au-

Ne autem facilè homines ad perjuria labantur, quilibet Judex, apud quem testimonium aliquod deponitur, causam scientiæ interrogare Partibus absentibus testem debet, de ætate prætereà ipsius, horâ, loco, & tempore, tum an ipse rei gestæ interfuerit, an ab aliis eam cognoverit, aliaq; , quæ ad indagandam rei veritatem pertinere videbuntur, inquiret. Quò meliùs etiam liquere de veritate testimonii possit, utriq; sive etiam alterutri Parti, si altera id facere neglexerit, liberum erit, capita certa, de quibus testis interrogetur, Judici offerre; Judici autem secundum ea testem examinare incumbet. Ad quæ, sive à Judice, sive à Parte proposita, si ita testis responderit, ut rem ei notam aut cognitam fuisse, verisimiliter advertere possit, àd juramentum eum admittet, si spontè in ea jurare voluerit; sin secus, juramentum ei non deferet; dicta nihilominus ejus conscripta sub Sigillo Parti petenti edet.

In termino Monumentorum producendorum Pars, quæ ad ea provocârit, sine ulla dilatione aut Exceptione, sub amissione Causæ exhibere ea tenebitur; Quod cum fecerit, vel testimonia produxerit, Judex alteri Parti mox in Judicio ea publicabit, potestatemq;, si quis contradicere velit, ea refutandi ei faciet; quod cum fecerit, ad Definitivam sen-

tentiam Judex procedet, nisi fortè ad alia Instrumenta & Testimonia ipse etiam Actor provocet; tum enim, quantum temporis uni Parti ad Instrumenta Testimoniave sua producenda tribui debere suprà statutum est, tantundem, & eâdem conditione, alteri quoq; Parti tribuetur. Quæcunq; deinde Pars fidedigniora Instrumenta & Testimonia protulerit, secundum eam Judex pronunciabit. Simplici verò affirmatione aut negatione, etiamsi ad juramentum quis se offerat, contra Instrumenta & Testimonia nemo niti poterit, neq; cuiquam, contra Testes & Instrumenta sine ullis Instrumentis aut Testibus nitenti, juramentum Judex decernet. Si autem ab utraq; Parte Instrumenta & Testes fuerint, erit in potestate Judicis, ei Parti, quæ fidedigniora documenta produxerit, ut in supplementum ea confirmet, juramentum injungere. Actore autem nudis verbis tantùm litem prosequente, nuda ejus affirmatio nuda Partis conventæ negatione elidetur.

Sententia secundum digniora instrumenta et testimonia ferenda.

Juramento instrumenta digniora comprobari.

Nudam Actoris affirmationem, nuda Rei negatione infirmari.

Propositione deniq; Exceptionibusq; utrinq; propositis, Instrumentis etiam seu Monumentis, ac Testimoniis diligenter examinatis, Definitivam sententiam ex scripto proferet, Partibusq; petentibus scriptam edet; appellare etiam ab ea volentem appellare permittet.

Definitiva sententia

Appellationes autem à Causis Judicii Terrestris, antequam Judicium ex loco Judicii eâdem die recedat, fient indifferenter ad Conventum generalem Terrarum Prussiæ, vel ad Tribunal Regni, quod priùs horum celebratum fuerit.

Quisquis à Judicio Terrestri appellaverit, tres Marcas Judicio deponere tenebitur: Si verò à Conventu generali Terrarum Prussiæ, tres Florenos per triginta grossos, qui, si Appellans in superiori Judicio succubuerit, in usum Judicii cedant; si Causam obtinuerit, ei restituantur sub pœna.

Non modò autem ab Ultimis sententiis Definitivis permitti Appellatio debebit, verùm ab illis etiam, quæcunq; gravius aliquod præjudicium Parti adferre possent; ab Accessoriis verò & Interlocutoriis, vim Definitivæ sententiæ non habentibus, ut quæ terminum saltem aut citationem, sine ipsius Causæ amissione, proferant, aut aliâs grave aliquod præjudicium Parti non afferentibus, tum omnibus, à quibus directè in Jure hoc Appellatio remota est, nulla Appellatio admittenda est.

DE

DE SPOLIATO ANTE OMNIA RESTITUENDO.

Si quis ex possessione fundi alicujus sive fœminam, dotem in bonis aliquibus inscriptam habentem, sive quemcunq; alium, bonorumq; quorumcunq;, vi aut alio quocunq; modo expulerit, ad Officium Palatini loci duabus septimanis ante terminum Citatione positâ in Jus vocatus primum terminum peremptorium habebit. Palatinus autem inquisitione de expulsione cognoscet. Ac si quidem ex possessione ejectum aut motum eum esse apparuerit, nullâ de proprietate & dominio cognitione, aut ullis aliis Exceptionibus admissis, sed iis ad ordinarium Judicium Terrestre aut forum competens rejectis, nullâ morâ interpositâ spoliatum pristinæ possessioni restituet, Appellatione tamen directè ad Regni Tribunal salvâ inter Causas Officii cognoscendâ. Appellatio

Haec Appellatio, ipsam alioquj frugi legem, fere penitus enervat: enim in tali causa, a Palatini sententia non provocabitur ad Tribunal... autem plaudente spoliatore, et quodlibet tentante, gemet spoliatus, qui legis effectum, in quo spem salutis [illegible]bat, tamdiu frustretur.

DE LITIS IMPENSIS.

AD audaciam verò temerè litigantium coërcendam in Civilibus Causis victus, victore id postulante, in litis expensas semper condemnetur. victor victum litis expensas condemnari petat.

Quamprimùm igitur ultima Definitiva sententia à superiore Judice prolata fuerit, aut etiam ab inferiore, si ab ea Pars non appellârit, aut appellationem postea deseruerit, victor partem victam ad Judicium vel Terrestre vel Palatinale, in utro nimirum Causa primùm agitata fuerit, ad impensas præstandas citare poterit; quod cum fecerit, Judicium omnes expensas in litem per victorem computatas, qualia sunt justa impendia Procuratorum, itinerum, & quæ Actoris monumentis doceri poterunt, pro conscienria sua, personarum, temporum, & Causarum ratione habitâ, ex æquo & bono, optimâ fide examinabit moderabiturq;. Quâ æstimatione à Judice interpositâ, si æstimatio ea triginta Florenorum Ungaricalium valorem excedat, petitor juramento suo corporali, quòd videlicet in litem eam cum Parte non minus expenderit, nec expendere potuerit, æstimationem eam confirmabit: Si valorem eum æstimatio non excesserit, aut si excesserit, petitor tamen triginta Aureis contentus esse malit, quàm in majorem Summam juramentum præstare; quamcunq; Summam à Judice æstimatam victor vel juramento comprobârit, vel si triginta Aureorum aut minori steterit, in eam victus in instanti condemnabitur, neq; à moderatione hujusmodi Judicis ulli Parti, ne expensæ expensas augeant, Appellatio permittetur.

Si fi-

Intercessio Fidejussoris

Si fidejussor litis expensarum nomine intercesserit, ad specificationem seu æstimationem adcitabitur; cumq; per Judicium æstimatæ, juratumq; à Parte in eas fuerit, aut si non majores triginta Aureis fuerint, sine juramento ex moderatione Judicis à Parte acceptæ, fidejussor à Judicio non recedendo solvere eas tenebitur, nullaq; omninò dilatio, ad conveniendum suum Principalem, aut ad eundem statuendum, ei concedetur. Quòd si nomine expensarum citatus non comparuerit, quascunq; in Citationem expensas Actor posuerit, eæ absq; ulla moderatione & juramento à Judice ei decerni debebunt, proq; Executione rei judicatæ ad Officium competens remitti.

Caue

In quacunq; Causa, quæ Judicio vel superioris instantiæ, vel etiam inferioris definita fuerit, si ab ea appellatum non fuerit, aut appellationem interpositam desertam fuisse, Decreto judicatum fuerit, victus Decreto Judicis satisfaciet in spacio duarum septimanarum à tempore latæ sententiæ, sub pœna quinquaginta Aureorum Ungaricorum Parti præstandâ, nisi fortè talis res sit, quam secundum Jus & obligationem suam à Judicio non recedendo præstare debet: tum enim in instanti satisfacere Decreto debebit. In aliis autem si intra duas septimanas Decre-

Appellatio deserta Sententiam a quâ appellatum confirmat.

Decreto non satisfecerit, per duos Nobiles & Præconem, qui in ipsa ultima sententia Definitivâ semper addi Parti à Judicio debent, tam ejus nomine, quod ex judicato præstare debet, quàm pœnæ quinquaginta Aureorum, Intromissio in bona ejus victori detur, liberaq; possessio ei tradatur, quam non priùs victor dimittere tenebitur, quàm & pro judicato & pœnâ satisfactum illi fuerit.

ecutio Rei judicatae alatino incumbit.

Si Intromissionem in bona non admiserit, Executio rei judicatæ ad Officium Palatini loci deferetur, Reusq; ad Officium Palatini intra terminum duarum septimanarum citabitur; in termino eo nullas dilationes, exceptiones, legalia impedimenta, appellationes, aut quascunq; alias Exceptiones admittet, nisi post latum Decretum, quod Executioni demandatum erat, transactionem, liberationem seu quietationem, vel ipsius victoris, vel ex Actis aliquibus Authenticis, ex quibus Parti satisfactum esse constare possit, opposuerit, vel in termino ipso judicatum solvat; tum enim omninò Executio cessabit, aut si contra ea nihilominus Executionem Palatinus extenderit, Appellatio Parti ad Tribunal Regni libera erit.

xecutio quando essat.

Si nihil eorum præstiterit aut docuerit, Palatinus aut VicePalatinus Executionem realem in bonis vi-

xecutionis modus

nis vi-

nis victi faciendam decernet, intraq; duas septimanas Officium ad bona Jure victi, victori autoritate brachii Regalis & Officii sui Palatinalis tradenda, mittet; simul verò etiam pœnam à Judicio interpositam commissam decernet, aliamq; ipse duplo majorem, & pœnam Proscriptionis, si Executioni se opposuerit: Cujus pœnæ, uti prioris, itidem, nisi Executioni paruerit, dimidia pars Officio Palatinali, reliqua victori cedet; atq; ad pœnas eas dependendas terminum aliarum duarum septimanarum præfiget, in quo, nullis omninò Exceptionibus aut dilationibus admissis, ut quibus in primo Executionis termino uti Reus debuerat, eum proscribet.

Ita proscriptus duodecim septimanarum spacium habebit, à tempore Proscriptionis computandum, intra quod cum Parte vel componere, vel satisfacere ei possit, intereaq; locum in Judicio standi, bona sua vendendi, de iis disponendi, facultatem habebit, non tamen in fraudem victoris, sed satisfaciendi ei causâ: Si interim cum victore composuerit, aut ei satisfecerit, quietatione ejus Authenticâ exhibita ex Cancellaria Regia, relaxatio bannitionis dari ei debebit, illeq; in integrum restituetur.

Si ne intra illud quidem tempus Proscriptione modo suprà demonstrato se exemerit, Palatinus ad

instan-

inſtantiam victoris mox poſt duodecim ſeptimanas, Nobilitate omnibuſq; bona Terreſtria poſſidentibus in Palatinatu ſuo, cæteriſq; incolis convocatis, ad Jure victum ac proſcriptum capiendum boniſq; expellendum proficiſci, eademq; victori tradere debebit. Tenebuntur autem omnes & ſinguli ad Executionem faciendam à Palatino legitimè evocati, ſub pœna quinquaginta Aureorum, ei adeſſe, de qua terminum in Tribunali Regni habebunt: quam quidem Executionem Palatinus & Officium ipſius ſi modo ſupraſcripto facere non curaverit, primâ vice pœnâ Centum Aureorum, quinquaginta Tribunali Regni, & quinquaginta Parti committendorum, mulctabitur; ſecundâ vice ad refuſionem damnorum, à Judicio moderandorum, & juramento Partis comprobandorum, condemnabitur.

Nihilominus verò proſcriptus poſt exitum duodecim ſeptimanarum, ſive à Palatino Executio fiat, ſive non, vel ab ipſo victore, vel à quocunq; capi, atq; Officio Palatinali tradi poterit. Quod cum factum fuerit, tam diu in turri detineri ab Officio debebit, donec cum Parte transegerit, eiq; ſatisfecerit.

Poterit autem capi, ubicunq; inventus fuerit, præterquam in domo Nobilitari, in qua ſine permiſſu

miſſu patrisfamiliâs neq; à privato neq; ab Officio ullo capi poterit. Quòd ſi Dominus domus ipſe permiſerit, ſine injuria aut damno ullo illius fieri id debebit; ſi non conſenſerit, Proteſtatione interpoſitâ ad Officium Palatinale citari poterit; convictus complicitatis, eidem pœnæ ſubjacebit, cui Proſcriptus ipſe ſubjectus fuit.

Atq; hic quidem Proceſſus contra poſſeſſionatos ſervabitur: Si impoſſeſſionatus Jure victus fuerit, ſi quidem Fidejuſſor intervenit, poſſeſſionatusq; is ſit, in eum Executio modo ſupraſcripto extendetur: Si neq; Reus neq; Fidejuſſor poſſeſſionati ſint, ad ſummum intra duas ſeptimanas aut judicatum ſolvere debebunt, aut Fidejuſſores poſſeſſionatos ſtatuere de ſatisfaciendo rei judicatæ intra ſex ſeptimanas; quorum ſi neutrum fecerint, ad Officium Palatinale ad proſcribendum citari poterunt, ac ſive in termino ſteterint, ſive non, à Palatino proſcribi debebunt; cum Proſcripto eodem modo procedi, quemadmodum cum poſſeſſionato proſcripto, ut captus tàm diu nimirum ſedeat, donec Parti ſatisfaciat; Receptator etiam ejus, Jure receptionis ejus convictus, eâdem pœnâ condemnetur.

Si quis, Cauſâ in Judicio inſtitutâ, aut etiam Parte citatâ, candem infra annum & ſex ſeptimanas non

proſequatur, Cauſâ cadet, eamq; Præſcriptione amittet: Similiter, ſi Decretum in negocio principali obtinuerit, aut etiam ad Executionem rei judicatæ proceſſerit, illamq; intra annum & ſex menſes, non Magiſtratûs, ſed ſuâ negligentiâ, non proſecutus fuerit, Decretum id Cauſamq; totam commemorati temporis Præſcriptione amittet, neq; iterum ſuſcitare aut revocare in Judicium Cauſam eam poterit.

Quòd ſi etiam fortè Citatum ſe à Parte aliquâ quis diceret, Citationemq; ejus ad Præſcriptionem objiciendam proferret; Pars autem, à qua Citatio profecta dicetur, ſuo ſcitu vel juſſu eam traditam negaret, juramento corporali de ignoratione ſua præſtito, Præſcriptione removeri non poterit.

TITULUS VII.

DE FINIBUS REGUNDIS.

Qui Jure regere fines voluerit, ad Judicium Terreſtre duabus ſeptimanis ante terminum Citatione inſinuatâ vocare vicinum vicinoſve debet, atq; æſtimationem quidem in Citatione nullam ponere, ſed tantummodò ad decernendum

nendum ſibi ductum ſequente aut ſimili formâ Citare:

Qui te citat ad conſtituendos limites inter bona ſua hæreditaria villæ N. ab unâ, & tua itidem hæreditaria villæ N. ab alterâ partibus, ad videndum audiendumq; ſibi Actori ductum decerni, vigore præſentis Citationis, ad quam judicialiter reſpondebis. Datum. &c. Citatio

Alii etiam vicini, qui contiguas cum bonis iis, inter quæ Judicium Finium intercedit, poſſeſſiones habuerint, atq; aliqua ratione negocium illud eos attigerit, ad eundem terminum unà cum Principali, ſequenti aut ſimili formâ Citationis vocari debebunt: Collaterales Citandi

Citat vos ad demonſtrandum parietem veſtrum, ſi quem vos habere prætenditis villæ ſeu hæreditati ipſius N. contiguum, quæ bona ſua hæreditaria commemoratus N. ſecernere & dislimitare vult, limitibus ſignisq; metalibus cum bonis N. Nobilis N. hæreditariis, ad quos limites conſtituendos citavit commemoratum N. tanquam Principalem, & vos adcitat tanquam Collaterales, ut ductum ſibi Actori agnoſcatis, vel eundem ductum Judicio contra commemoratum Principalem, & vos tanquam Citatio collateralium

Collaterales, ſibi decerni audiatis, ad præmiſſa judicialiter reſponſuri.

Si Citatus in primo termino non comparuerit, ſimplicis contumaciæ tantùm condemnetur.

Si ne in ſecundo quidem termino peremptorio comparuerit, ductus Actori decernatùr, & in campum mittatur.

Quo Decreto interpoſito, Judex cum duobus Scabinis à Judicio ad id deputatis, in campum cum Actore ad ductum ejus exequendum deſcendet; vel ſi Judex ob valetudinem, vel aliqua alia impedimenta, adeſſe non poſſit, Scabinus prior vel ſequens vices ejus obibit.

Priùs autem ſequente aut ſimili formâ innoteſcentiæ quatuor ſeptimanarum termino præſtituto, Reum ad Executionem citabunt:

Mandamus tibi, ut coram nobis, tanquam à Judicio deputatis, feriâ ſecundâ poſt feſtum S. N. nunc inſtans proximâ, in loco campeſtri, inter bona hæreditaria Nobilis N. dicta N. & tua itidem hæreditaria dicta N. in quo videlicet commemoratus N. Actor Nos collocabit, compareas, ad attentandum & videndum, Nos ab ipſo duci, juxtaq; ductum eum fines & limites ab illo regi & conſtitui ſcopulis excitatis,

tatis, aliisq́; signis metalibus constitutis, juramentumq́; ab eo & testibus præstari tanquam Actore, in veram & justam constitutionem limitum ductumqúe, quemadmodum commemoratum ductum in Judicio Terrestri, in terminis præteritis, contra te obtinuit; ad quam Executionem ejus à Judicio Terrestri deputati sumus, præmissa judicialiter attentaturus.

Eâdem ferè formâ juxta modum superiùs descriptum Collaterales etiam adcitabuntur. Innotescentia Collateralium.

In termino hoc Actor ducet Judicium pro arbitrio conscientiaq́; suâ: Deputati verò à Judicio, itidem pro conscientia & juramento suo, vel approbabunt ductum, vel, si nimis modum æquitatis Actorem excedere, ex attestationibus atq; monimentis animadverterint, moderabuntur, limitesq́; scopulis excitatis, aliisq́; signis metalibus constituent, Appellatione ad superius Judicium utriq́; Parti salvâ relictâ. Actoris part

Ductu finito circa finalem & acialem scopulum jurabit Actor Actoresve cum Subditis, quos deputati à Judicio delegerint, in veram & justam limitationem, quodq́; nihil soli proprietatisve ipsius Citato ademerit, aut ab illo alienârit.

Quòd

Abſentia Citati

Quòd ſi in termino eo Citatus Citative in rem præſentem non venerint, contumaceſve fuerint, nihilominus Judicium tenebitur Actorem ſequi, fineſq; ſecundum ductum ipſius regere, ita nimirum, ut non obſtante abſentiâ Citati, in ipſius Judicii præſentiâ nihilominus Actor, quemadmodum ſuprà oſtenſum eſt, circa ultimum & acialem ſcopulum, ſuprà commemoratum juramentum præſtet.

Juramentum Actoris

Qui quidem limites eo, quo demonſtratum eſt, modo conſtituti, & juramento Actoris confirmati, durabunt & ſervabuntur.

Si ex conſenſu vel controverſiâ Partium, in rem præſentem remiſſio fiet, Citatio talis edetur:

Nos N. N. Judex & Scabini à Judicio N. delegati, tibi Nobili N. hæredi in N. Regio & Officii noſtri vigore mandamus, ut coram Nobis in loco campeſtri finitimo inter bona hæreditaria N. Nobilis N. in N. tanquam Actoris ab unâ, & tuâ itidem hæreditaria N. ab alterâ partibus, feriâ N. poſt feſtum N. ad inſtantiam præfati N. Actoris perſonaliter & peremptoriè compareas, qui te citat in campum & rem præſentem, ex remiſſione Judicii Terreſtris ad Nos, ad limites inter bona N. ipſius Actoris hæreditaria, & N. bona itidem hæreditaria tua, conſtituendos, atq; audiendum & videndum, alterutri veſtrûm,

ſtrûm, aut alioqui ipſi Actori ductum decerni, juxta Citationẽ ipſius Actoris, remiſſionemq; Judicii Terreſtris, ſecundumq; limitationem commemoratorum bonorum, quam judicialiter attentabis.

Simili ferè Citatione, verbis ad rem & perſonas eorum accommodatis, Collaterales adcitabuntur.

Quòd ſi Citatus in aliquo horum termino, aliquo legali impedimento retentus, aut etiam Citationis ignoratione non comparuerit, eodem modo de reſtitutione in integrum agere, legaleq; impedimentum, aut ignorantiam probare, tandemq; reſtitutionem obtinere poterit. Restitutio in integrum

Cum in rem præſentem ventum fuerit, Judicium ad limites conſtituendos delegatum ei, qui evidentiora ſigna demonſtrabit, ductum adjudicabit. Cui parti duc[tum] adjudicand[um]

Itaq; ſi alteruter ex litigantibus, vel certa literarum documenta, vel ad minus tres ſcopulos, ſeu tumulos, aggeres, ſignave notabilia in campo, in ſylvis verò cruces in arboribus legitimè limitum cauſâ inciſas, & teſtimonio ſufficienti comprobatas, aliaq; probabilia limitum indicia demonſtrârit, ſub conſcientia ſua ei ductum adjudicabunt. Si utraq; Pars ſigna ſua habeat, ei, qui plura & notabiliora; ſi neutra, tum ſi quis fluvius aut rivus utramq; poſſeſſi-

 onem

onem diſtinguat, naturalis inter eas limes erit, utq; pro limite obſervetur, decernent. Qui quidem fluvius ſive rivus ſi naturaliter ſine ullo hominis miniſterio alveum commutârit, aliove meatum ſuum diverterit, nihilominus primævus alveus, per quem antè aqua decurrit, verus limes hæreditatum illarum erit.

...cennij pacifica ...ſeſsio.

Si neutra Pars ſigna notabiliora habeat, neq; rivus aliquis aut fluvius intercedat, qui ad minimum per decennium in pacifica poſſeſſione ſe fuiſſe docere poterit, ei ductus decernetur; Si ne de poſſeſſione quidem conſtare poſſit, à Judicio deputati, pro conſcientia ſua, vel Actorem vel Citatum, moderatione adhibitâ, ad ductum & juramentum, ſi neceſſarium judicaverint, quemadmodum ſtatutum eſt, admittent.

Si fortè contra hæc Judicium ad limitationem deputatum aliquid decreverit, Parti gravatam ſe exiſtimanti ad Conſiliarios Terrarum Pruſſiæ, vel Tribunal Regni, indifferenter appellare liberum erit: Unde deinde ad illud idem Judicium pro Executione remittetur.

...mitiorum Actus Actu Terrestria ferendus

Limites ita conſtitutos, tum totius ductus ſeriem ſcriptam & conſignatam Partibus poſtulantibus idem

dem Judicium edet; Præterea verò ad perpetuam rei memoriam in terminis Terrestribus in Acta Terrestria referendam Pars alterutra curabit.

A singulis integris bonorum limitationibus, tot nimirum, quot fecerint, etsi uno die plures fecerint, ultra alimenta quinq; florenos Pars, quæ ductum obtinuerit, Judicio, seu, qui à Judicio deputati fuerint, dare tenebitur.

Si quis tumulos vel veteres vel nuper judicialiter constitutos, vel alia signa metalia, seu integra, vel ex parte aliqua disjecerit, exciderit, corruperitve, terminum in Judicio Terrestri habebit. Ex Actoris & Citati controversiis, absq; quavis mora & dilatione de medio sui duos Scabinos ad indagandam rei veritatem, Partibus termino constituto, in campum mittet. Et si compertum sit, limitem temerè violatum corruptumve esse, ibidem in instanti præsentibus Scabinis violatum limitem Citatus restaurabit. Ratione verò pœnæ quinquaginta Aureorum in Judicio Terrestri in primis terminis Terrestribus conservatum terminum peremptorium habebit.

Poena, Signorum amotorum

Redintegratio Finium seu Signorum

Iisdem pœnis tenebitur, qui privatim sine authoritate Judicii limites signaq; aliqua limitanea erexerit, constituerit, feceritve. Quarum pœnarum nomine

Privatim ne Signa Granitica erigat.

mine eodem omnino modo, quemadmodum contra legitimi termini motorem, contra eum procedetur.

Si plures unius possessionis Domini fuerint, interq; eos minorennes aliqui essent, nihilominus æquè Judicium ad limitationem procedat, minorennitate aliquorum non obstante.

CONTRACTIBUS, VINCULIS, devolutionibus, successionibus, & bonis, quæ ex vinculis matrimoniorum cuiq; obvenerunt, & hactenus sunt vetere consuetudine firmata, salvis manentibus: Nec leges nunc susceptæ ad præsentia & præterita, sed ad futura tantùm negocia, quæ post publicationem præsentis Constitutionis in sex septimanis emergent, se extendere & robur tum demum habere debent.

FINIS.